

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง "การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการของนักข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ ศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540" ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย

2.4 ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 6 คน

- 2.4.1 นายประชา มาสินนทร์ กรรมการผู้จัดการ(ฝ่ายข่าว)
สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 3
- 2.4.2 นาย ธีระศร ณะสมบุญรินทร์ หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ
สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
- 2.4.3 นาย วสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ รองผู้จัดการฝ่ายข่าว
สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7
- 2.4.4 นาย ชิตณรงค์ คุณะกฤดาธิการ ผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
- 2.4.5 นาย ปราโมทย์ รัฐวินิจ ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว
สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11
- 2.4.6 นาย สุภาพ คลีขจาย ผู้อำนวยการสถานี สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี

2.5 ผู้เชี่ยวชาญในสาขาสื่อสารมวลชน จำนวน 3 คน

- 2.5.1 ดร. บุญเลิศ ศุภติลภ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
- 2.5.2 ดร. สมควร กวียะ นักวิชาการอาวุโสสาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต
- 2.5.3 ร.ศ. ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.8 ผู้เชี่ยวชาญในสาขากฎหมายมหาชน ได้แก่

2.8.1 นาย ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์คันต์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.8.2 ผ.ศ.ดร. วิษณุ วรรณุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.9 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

2.9.1 ผ.ศ. สมยศ เตื้อไทย รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์

2.10 ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (รักษาการณั)

2.10.1 นาย ชาญชัย เจนครองธรรม

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ซึ่งมีตำแหน่ง บรรณาธิการข่าว รองบรรณาธิการข่าว หัวหน้าฝ่ายข่าว และ นักข่าว จาก 3 สาย ได้แก่

1.1 สายเศรษฐกิจ

1.2 สายสังคม

1.3 สายการเมือง

การเสนอผลจะแบ่งเป็น 2 ส่วน จากประชากร 2 กลุ่ม ดังที่ระบุข้างต้น

ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิจัยส่วนที่ 1 จะนำเสนอเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนสถานีวิทยุโทรทัศน์ ระบบเปิดของประเทศไทยจำนวน 6 ท่าน โดยสามารถสรุปสาระสำคัญจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

1.1 นโยบายในการนำเสนอข่าว โดยภาพรวม

สำหรับนโยบายในการนำเสนอข่าวโดยภาพรวม สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องเน้นการนำเสนอข่าวที่ "รวดเร็ว ฉับไว" แต่สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องก็จะมีแนวทางในการนำเสนอข่าวที่พิเศษแตกต่างกันออกไป

สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3 ได้กำหนดนโยบายเฉพาะกิจขึ้นมา เพื่อใช้ในการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะนั้นคือ "ชี้นำสังคม ในเชิงสร้างสรรค์"¹⁷ อันเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นให้การนำเสนอข่าวเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่สร้างความขัดแย้งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม พร้อมทั้งสอดแทรกแง่คิดที่เป็นประโยชน์

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เน้นการนำเสนอข่าวที่ "เป็นกลาง" และไม่หือหาว"¹⁸ จะไม่มีการนำเสนอภาพข่าวที่น่าหวาดเสียว หรือตื่นเต้นจนเกินไป อีกทั้งยังระมัดระวังในการนำเสนอข่าวในเชิงลบของประเทศไทยเนื่องจาก ททบ. 5 มีการนำเสนอข่าวที่เป็น "Global Network" และเน้นการเสนอข่าวกิจกรรมของกองทัพ

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 จะเน้นการนำเสนอที่ "สีสัน" ของข่าวและการนำเสนอข่าว ที่ผู้ชม "ส่วนมาก" สามารถ "เข้าใจได้ง่าย" เนื่องจากมีกลุ่มผู้ชมที่เป็น "Mass"¹⁹

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือ โทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. จะเน้นการทำข่าว "กระแสด" หรือข่าวที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชนและพยายามเสนอข่าวให้มีหลาย "Segment" ที่สุด เช่น ข่าว IT ข่าวเยาวชน ข่าววิทยาศาสตร์²⁰

¹⁷ สัมภาษณ์ ประชา มาลินนท์, กรรมการผู้จัดการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 3, 23 สิงหาคม 2542.

¹⁸ สัมภาษณ์ ธเรศวร์ ธนะสมบุญ, หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5, 27 สิงหาคม 2542.

¹⁹ สัมภาษณ์ วสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์, รองผู้จัดการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 27 สิงหาคม 2542.

สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 เน้นการนำเสนอข่าวต่อกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป เป็นคนที่อาศัยอยู่ในเมือง หรือ ในภูมิภาค และเป็นกลุ่มผู้ชมที่ไม่ชอบดู ละคร และเกมสโตร์ เน้นการนำเสนอข่าวที่ละเอียด เพื่อให้เกิดการ "Stay Tune"²¹

สถานีโทรทัศน์ ไอทีวี เน้นการนำเสนอข่าวแบบ "อยากดูต้องได้ดู อยากรู้ต้องได้รู้"²² และเนื่องจากไม่มีเงื่อนไขด้านการขายเวลา ขณะที่ถ่ายทอดรายการอื่นอื่นอยู่สามารถตัดมาห้องข่าวได้ทันที และเน้นการนำเสนอข่าวแบบ "ตรงไปตรงมา" แม้ว่าความถูกต้องนั้นจะกระทบต่อรัฐบาลก็ตาม

1.2 หลังจากมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 สถานี ใดให้นโยบายในการนำเสนอข่าวสารของทางราชการมากขึ้นหรือไม่

สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ส่วนให้นโยบายเพิ่มเติมในการนำเสนอข่าวของทางราชการให้มากขึ้น ยกเว้น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 กับ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี โดยสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ยังเน้นการทำข่าว "ตามกระแส" ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี เน้นการทำข่าวเจาะลึกอยู่แล้วจึงไม่ได้มีนโยบายเพิ่มเติมแต่อย่างใด

1.3 หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นักข่าวโทรทัศน์ สามารถเข้าถึงข่าวสารของทางราชการได้สะดวกขึ้นหรือไม่

ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ยกเว้น สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ต่างเห็นว่า หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นักข่าวโทรทัศน์ "น่าจะ"

²⁰ สัมภาษณ์ ชิตณรงค์ คุณะกฤดาธิการ, ผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย ช่อง 9 อ.ส.ม.ท., 26 สิงหาคม 2542.

²¹ สัมภาษณ์ ปราโมทย์ รัฐวิจิตร, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11, 3 กันยายน 2542.

²² สัมภาษณ์ สุภาพ คลีชฉาย, ผู้อำนวยการสถานี สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กันยายน 2542.

สามารถเข้าถึงข่าวสารของทางราชการได้สะดวกขึ้น เพราะหน่วยงานราชการทำให้ข้อมูลมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติจริง ไม่ค่อยได้ผล และ ไม่สะดวกในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากเหตุผลในด้านการนำเสนอข่าวที่ต้องเสนอข่าวด้วยความรวดเร็ว จับใจ จึงไม่มีเวลาในการค้นคว้าหรือยื่นคำร้องขอข้อมูล

ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ให้ความเห็นว่า หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นักข่าวโทรทัศน์สามารถเข้าถึงข่าวสารของทางราชการได้สะดวกขึ้นมากเนื่องจากการขอข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน จึงเป็นประโยชน์สองต่อ เพราะ หน่วยงานราชการก็ใส่ใจสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 เวลาขอข่าวหรือหาข่าวก็ทำได้ง่าย²³

1.4 ในฐานะของผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ คิดว่า นักข่าวของทางสถานีมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มากน้อยเพียงไร

คุณสุภาพ คลีชฉาย ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ไอทีวียืนยันว่า นักข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นอย่างดี และกล่าวว่ " เราเป็นโทรทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับ พ.ร.บ.ฯ ฉบับนี้มาก เคยเชิญ ผอ. เก่า คือ คุณ สุรสิทธิ์มาสัมภาษณ์หลายครั้ง และ เคยเชิญมาบรรยายให้กับนักข่าวของเราได้รับรู้กลไกของ พ.ร.บ.ฯ ฉบับนี้หลายครั้ง...."²⁴ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 มีความเห็นตรงกันคือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้น ก่อนข้างเป็นกฎหมายใหม่ นักข่าวที่จะมีความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัตินี้จึง เป็นนักข่าวเฉพาะบางสายเท่านั้น

ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 มีความเห็นว่านักข่าวของทางสถานีมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พอสม

²³ สัมภาษณ์ ปราโมทย์ ธีรวิจิตร, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 , 3 กันยายน 2542.

²⁴ สัมภาษณ์ สุภาพ คลีชฉาย , ผู้อำนวยการสถานี สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กันยายน 2542

ควรในขณะที่ ผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 มีความเห็นว่านักข่าวของทางสถานียังไม่มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เท่าที่ควร

1.5 สถานีวิทยุโทรทัศน์เคเบิลกอบรมนักร้อง หรือบุคลากรเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 หรือไม่

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 และ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี เคยมีการกอบรมนักร้อง หรือ บุคลากรเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในขณะที่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ยังไม่เคยมีการกอบรมนักร้องของสถานีเลยแต่ทาง สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ได้มีการวางนโยบายเอาไว้แล้วว่าจะต้องมีการกอบรมนักร้องโทรทัศน์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจใน พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ภายในปีงบประมาณหน้า (พ.ศ. 2543) ส่วนสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จะใช้วิธีส่งนักข่าวในสายที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ออกไปทำข่าวทุกข่าวที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะเป็นการสัมมนา หรือการใช้สิทธิของประชาชน เช่น กรณี สาขิตเกษตร หรือ ปรส. เป็นต้น

1.6 เคยหรือไม่ที่ผู้บริหารสถานี กลั่นกรองข่าวสารราชการที่นักข่าวหามาได้จากการใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ เพราะเกรงว่าจะทำให้เกิดความยุ่งยาก

สำหรับประเด็นคำถามนี้ ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องยกเว้นช่อง 9 ให้คำตอบเหมือนกันว่า ต้องมีการประชุมเพื่อกลั่นกรองข่าว เสียก่อน โดยเหตุผลในการกลั่นกรองข่าวนั้นแตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

นายประชา มาสินนธ์ ผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3 กล่าวว่า “ในขบวนการปฏิบัติงานด้านข่าว ข้อมูลทุกส่วนจะได้รับการกลั่นกรองจากผู้บริหารก่อนนำเสนอทุกครั้ง โดยวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ เพื่อลำดับการนำเสนอให้ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน และเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบสิทธิ หรือ ละเมิดสิทธิของผู้อื่น”²⁵ นายธเรศวร์ ธนะสมบุญณ์ หัวหน้าฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 กล่าวว่า” การกลั่นกรองข่าวก็เพื่อประโยชน์สาธารณะ

²⁵ สัมภาษณ์ ประชา มาสินนธ์, กรรมการผู้จัดการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 3, 23 สิงหาคม

อย่างเช่น รัฐบาลจะเลิกเกี่ยวกับการซื้อขายยาบ้า ตลอดจน แหล่งผลิต ก็จะตัดตอน ไม่น่า
 เสนออย่างละเอียดเพราะประชาชนที่ไม่สุจริตอาจใช้ข้อมูลนี้ไปในทางมิชอบได้”²⁶ ส่วนนาย
 สุภาพ คลีชงาย ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า “เรื่องนี้เราจะมีมติระงับพอสมควร ในการ
 เป็นทีวีเสรี ถ้าได้ใจในความมีเสรีภาพ โดยไม่มีคุณธรรม จะทำให้เกิดความปัญหา สังคมมอง
 ว่าไม่ดี” นายวสันต์ ภัยหลิกดิ์ ผู้บริหารส่วนสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 7 กล่าวว่า ยังมีการกัณฑ์
 กรองข่าวอยู่บ้าง แต่น้อยลง หลังจากมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ “ แต่
 เดิม หากเป็นข่าวสำคัญและมีผลกระทบต่อบุคคลหลายฝ่าย ต้องมีการประชุม และหาทาง
 พิสูจน์ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และชี้แจงให้นักข่าวเป็นประโยชน์ต่อประชาชน จึงตัด
 ดินใจนำเสนอข่าวออกมา แต่ในปัจจุบัน ตั้งแต่มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ฯ การกัณฑ์กรองข่าวสาร
 ก็น้อยลง เพราะเป็นข่าวสารที่เปิดเผยจากหน่วยงานราชการเอง จึงมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
 ...”²⁷ นาย ปราโมทย์ รัฐวินิจ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กล่าวว่า “ต้องพิจารณาว่าข่าวสาร
 ราชการที่จะนำเสนอเข้าข่ายข้อมูลที่เป็นความลับทางราชการหรือไม่”²⁸ ส่วน นายชิตณรงค์
 คุณะกฤดาธิการ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ให้ความเห็นว่า ต่างออกไปเล็กน้อยว่า “
 ผู้บริหารสถานีไม่มีการกัณฑ์กรองข่าวสารราช ช่อง 9 พยายามจะนำเสนอข่าวสารข้อมูลให้ได้
 ลึก และรวดเร็ว เช่น กรณีของ ปรส. ช่อง 9 ก็เปิดเผยออกมาแบบเจาะลึก มีการบันทึกลง CD
 Rom ด้วย ดังนั้น ถ้ามีข่าวที่ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือก็นำออกอากาศเลย”²⁹

²⁶ สัมภาษณ์ ธีเรศวร์ ธนะสมบุรณ์, หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์
 กองทัพบกช่อง 5, 27 สิงหาคม 2542.

²⁷ สัมภาษณ์ วสันต์ ภัยหลิกดิ์, รองผู้จัดการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7,
 27 สิงหาคม 2542.

²⁸ สัมภาษณ์ ปราโมทย์ รัฐวินิจ, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11,
 3 กันยายน 2542.

²⁹ สัมภาษณ์ ชิตณรงค์ คุณะกฤดาธิการ, ผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.,
 26 สิงหาคม 2542.

1.7 เห็นด้วยหรือไม่ต่อคำกล่าวที่ว่านักข่าวโทรทัศน์มักทำข่าวตามจากข่าวที่ลงใน หนังสือพิมพ์

ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ระบบเปิดระบบเปิดทั้ง 6 สถานี ไม่ค่อยเห็นด้วยกับประเด็นนี้ โดยให้แง่มุมว่าทั้ง หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ต่างก็มีจุดขายที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง นักข่าวโทรทัศน์นั้นเสนอข่าวได้ไวกว่ามากแต่อาจไม่เจาะลึก ยุทธวิธีการขายข่าวของสื่อสิ่งพิมพ์ในขณะนี้ ต้องเป็นข่าวเชิงลึก จึงจะดูดีว่าประเด็นไปกว่าสื่อโทรทัศน์ เพราะเป็นข้อจำกัดที่ข่าวโทรทัศน์ไม่อาจจะนำเสนอได้ แต่ในทางกลับกัน ก็มีมากมายที่ หนังสือพิมพ์นำข่าวโทรทัศน์มาขยายผลต่อ และสถานีโทรทัศน์เกือบทุกช่องจะมีการเสนอข่าวด่วนทุกชั่วโมงจึงทำให้มีการนำเสนอข่าวที่รวดเร็วกว่าข่าวที่ลงใน หนังสือพิมพ์มาก

1.8 เห็นด้วยหรือไม่ว่านักข่าวโทรทัศน์ไม่ค่อยทำข่าวเจาะลึกเท่าไร

สำหรับคำตอบในประเด็นนี้ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ทุกช่องให้ความเห็นเหมือนกันว่า ข้อจำกัดด้านเวลาทำให้บางครั้งนักข่าวโทรทัศน์ไม่สามารถทำข่าวเจาะลึกได้อย่างนักข่าวหนังสือพิมพ์ นายวสันต์ ภัยหลิกดิ์ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 กล่าวในประเด็นนี้ว่า "ข่าวที่มีลักษณะเป็น Investigative เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์จะได้เปรียบในเรื่องของเนื้อหา หรือ Details แต่ข่าวโทรทัศน์จะได้เปรียบในเรื่องของการ Breaking News"³⁰อย่างไรก็ดีทุกสถานี จะมีช่อง สกู๊ปข่าว ซึ่ง จะสามารถนำเสนอข้อมูลได้ค่อนข้างเจาะลึก นายสุภาพ คลีรจาย ให้ความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจว่า "บางครั้ง ข่าวที่เป็นกระแสเดียวกัน เมื่อนักข่าวหนังสือพิมพ์เจาะข่าวรายละเอียด แล้วสื่อโทรทัศน์สนใจ ก็จะไปเจาะข่าวในแง่มุมต่างๆ แล้วมานำเสนอได้ละเอียดกว่า หนังสือพิมพ์เสียอีก"³¹

³⁰ สัมภาษณ์ วสันต์ ภัยหลิกดิ์, รองผู้จัดการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7, 27 สิงหาคม 2542.

³¹ สัมภาษณ์ สุภาพ คลีรจาย , ผู้อำนวยการสถานี สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กันยายน 2542.

ตอนที่ 2 บทสัมภาษณ์ที่ได้จากนักวิชาการสาขาสื่อสารมวลชนมีประเด็นสำคัญที่สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

2.1 พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติออกมาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในด้านที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนหรือไม่

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาสื่อสารมวลชนทุกท่านล้วนเห็นว่า พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติออกมาสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในด้านที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และเป็นนิมิตหมายอันดีที่ สื่อมวลชนในฐานะตัวแทนของประชาชนไทยจะมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารมากขึ้น

ร.ศ.ดร. สมควร กวียะ ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า "แม้สื่อมวลชนจะมีสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร แต่สื่อมวลชนก็ยังไม่เสรีภาพในการนำเสนอ เนื่องจากสื่อยังเป็นของรัฐอยู่ แม้ช่อง 3 และช่อง 7 จะถูกเอกชนเช่าไป แต่ก็ยังโดนอำนาจโดยอ้อมเข้ามาควบคุม การกลั่นกรองข่าวก็อยู่ในอำนาจอิทธิพลทางอ้อม แม้แต่ไอทีวี ก็ยังถูกควบคุมทางอ้อม"³²

อย่างไรก็ดีทุกท่านให้ความเห็นตรงกันว่านักข่าวโทรทัศน์ยังใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นี้น้อยมากเมื่อเทียบกับนักข่าวหนังสือพิมพ์

2.2 คิดว่าการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการของนักข่าวโทรทัศน์หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ดีขึ้นหรือไม่

ร.ศ.ดร. บุญเลิศ ศุภดิถก เห็นว่า ดีขึ้น ในขณะที่ ร.ศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริวุศักดิ์ และ ร.ศ. ดร.สมควร กวียะ มีความคิดเห็นว่า ยังไม่มีข้อพิสูจน์ ต้องอยู่ที่วัฒนธรรม กระบวนการ และ คนที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

³² สัมภาษณ์ ร.ศ. ดร.สมควร กวียะ, นักวิชาการอาวุโสคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 28 สิงหาคม 2542.

2.3 มีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ร.ศ.ดร. บุญเลิศ ศุกดิลก เห็นว่า ข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นที่เหมาะสมแล้ว แต่ก็ให้ข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับข้อเว้น ดังนี้ "ที่เป็นห่วงก็คือ ส่วนราชการจะไม่ค่อยเข้าใจในจุดนี้ เพราะข้าราชการส่วนใหญ่มักจะคิดว่า ตนเองเป็น อภิสัทธา การปรับตัวของข้าราชการคงเป็นไปได้ยาก.... ที่จะมีปัญหามากก็คือ การตีความ เช่นเรื่องความมั่นคง เรื่องส่วนตัว ..." ³³

ร.ศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์ มีข้อเสนอแนะว่า "ในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลที่เข้าข้อยกเว้นไม่ต้องเปิดเผย แต่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก็ประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่พิจารณาได้ยาก และ ข้อยกเว้นที่อาจเป็นผลกระทบต่อความมั่นคง ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ทำให้ในบางครั้งส่วนราชการที่ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลก็จะอ้างว่า การเปิดเผยอาจทำให้กระทบต่อความมั่นคง ต่อไปอาจจะมีกรณีที่เป็นบรรทัดฐานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ว่ามีกรณีใดบ้างที่กระทบต่อความมั่นคง ทำให้จำกัดแคบเข้ามา ให้เหลือเฉพาะที่เป็นความมั่นคงแท้ๆ ไม่ใช่อ้างได้ทั้งหมด" ³⁴

ดร.สมควร กวียะ มีความเห็นตรงกับ ร.ศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์ในข้อยกเว้นที่เกี่ยวกับความมั่นคง ว่าสมควรใช้หลักเกณฑ์อะไรในการตัดสินใจ และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล ผู้วินิจฉัยว่าควรเปิดเผยหรือปิดข้อมูล จะมีความอิสระเพียงใดในการวินิจฉัย เพราะ คณะกรรมการชุดนี้แต่งตั้งโดยรัฐมนตรี อาจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง

2.4 เห็นด้วยหรือไม่ต่อคำกล่าวที่ว่านักข่าวโทรทัศน์มักทำข่าวตามจากข่าวที่ลงในหนังสือพิมพ์

นักวิชาการสายสื่อสารมวลชนทุกท่านเห็นด้วยในประเด็นนี้ ด้วยเหตุผลด้านเวลาที่จำกัดของการทำข่าวโทรทัศน์ โดย ร.ศ. ดร. อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์ ให้ความเห็นเพิ่มเติมดังนี้ "การที่นักข่าวโทรทัศน์ทำข่าวตามนักข่าวหนังสือพิมพ์ก็เป็นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง เกิดจากการกำหนดสายงานข่าวของ

³³ สัมภาษณ์ ร.ศ. ดร. บุญเลิศ ศุกดิลก, รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์, 6 กันยายน พ.ศ. 2542.

³⁴ สัมภาษณ์ ร.ศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์, รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 31 สิงหาคม 2542.

ทางราชการเป็นหลัก เช่นวันอังคาร ประชุม ครม. วัน พุธ- พฤหัส ประชุมสภาผู้แทนราษฎร มันจะเป็นโครงสร้างประจำที่กลายเป็นจารีตมากไป ที่ทำให้ประเด็นข่าวราชการที่ไม่เข้าโครงสร้างนี้หลุดไป³⁵ ร.ศ. ดร. สมควร กวียะ ให้ความเห็นว่า " การแปลงข่าวให้เป็นภาพต้องผ่านกระบวนการทางเทคนิคมากมายกว่าจะทำให้ข่าวออกมาได้สั้นและกระชับอย่างที่พวกเราเห็นอยู่.... ปัจจุบันการนำเสนอข่าวมักเป็นไปตามกระแส จะมีก็แต่ ไอทีวีที่เจาะลึกเรื่องส่วย นักข่าวหนังสือพิมพ์ กับนักข่าวโทรทัศน์ก็ดูกันไป ดูกันมา"³⁶

2.5 เห็นด้วยหรือไม่ว่านักข่าวโทรทัศน์ไม่ทำข่าวเจาะลึกเท่าไร

สำหรับประเด็นนี้ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนทุกคนเห็นด้วย โดย ร.ศ.ดร. สมควร กวียะ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า " การเจาะประเด็นข่าวข้อมูลราชการของนักข่าวโทรทัศน์ไม่ดีเท่าหนังสือพิมพ์ แต่ หนังสือพิมพ์ก็เจาะข่าวได้ไม่ดีที่สุด โดยนักข่าวหนังสือพิมพ์ยังขาดประสบการณ์ และยังไม่ได้ทำข่าวที่ผลกระทบในทางบวกหรือลบ ของประชาชน เป็นการทำให้ข่าวสนองระบบทุนนิยมแบบเสรี แต่ที่ควรคำนึงถึง น่าจะเป็นการพัฒนาด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมของประชาชน"³⁷

ตอนที่ 3 สรุปทศวรรษ นักวิชาการสาขากฎหมายมหาชน

3.1 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติออกมาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือไม่

นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์เห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติออกมาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แม้รัฐธรรมนูญ

³⁵ สัมภาษณ์ ร.ศ.ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, รองศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 31 สิงหาคม 2542.

³⁶ สัมภาษณ์ ร.ศ. ดร.สมควร กวียะ, นักวิชาการอาวุโสคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 28 สิงหาคม 2542.

³⁷ สัมภาษณ์ ร.ศ. ดร.สมควร กวียะ, นักวิชาการอาวุโสคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 28 สิงหาคม 2542.

จะประกาศใช้ออกมาภายหลัง แต่เนื้อหาของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้สิทธิที่กว้างกว่าที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจึง ไม่ได้ขัดกับเนื้อหาหลักของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กฎหมายทั้ง 2 ฉบับส่วนส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะมีติดขัดอยู่บ้างในด้านของการตีความคำว่า "ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ" ในมาตรา 58 ว่าสาธารณชนนั้นแค่ไหน

ผ.ศ. ดร. วิษณุ วัลบุญ มีความเห็นเดียวกับนายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ในเรื่องของข้อมูลข่าวสารสาธารณะจึงควรนิยามคำว่า "ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ" ในมาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญ ให้ชัดเจน

3.2 มีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลที่บัญญัติไว้ในมาตรา 14 และ 15 ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์เห็นว่าข้อยกเว้นเหมาะสมแล้ว แต่ก็ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า " หากจะไม่เปิดเผยข้อมูล หน่วยงานต้องอ้างเหตุให้เข้ามาตรา 15 ให้ได้ว่าเข้าวงเล็บไหน ความสัมพันธ์ คือสิ่งนั้น ถ้าเปิดเผยไป ต้องไม่ขัดต่อผลประโยชน์สาธารณะหรือกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของใคร ข้อมูลข่าวสารมีคุณค่าหลายด้าน แต่บางครั้งอาจไปกระทบประโยชน์ส่วนบุคคลบางอย่าง แต่ขณะเดียวกัน การเปิดอาจเป็นเป็นประโยชน์สาธารณะ...ที่จริงกฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 20 เพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ว่า หากเจ้าหน้าที่กระทำการโดยสุจริต หรือใช้ดุลพินิจโดยสุจริต ถึงแม้ว่าจะไปกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล แต่ถ้าเพื่อรักษาผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งกว่า ก็ให้เปิดเผยได้ตามมาตรา 20 พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ และถ้าเจ้าหน้าที่คนไหนได้วินิจฉัยไปอย่างนี้แล้ว เจ้าหน้าที่คนนั้น ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว..."³⁸

ขณะที่ ผ.ศ. ดร. วิษณุ วัลบุญ มีความเห็นว่า "ข้อยกเว้นมาตรา 15 เหมาะสม แต่ต้องนิยามให้ชัดเจนขึ้นทุก ๆ ข้อ และข้อยกเว้นในมาตรา 14 ว่าด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระ

³⁸ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา, 26

มหากษัตริย์ ถ้าตีความให้เคร่งครัดก็จะทำให้ไม่สามารถทราบข้อมูลประวัติศาสตร์ของประเทศไทย
ได้เลย”³⁹

3.3 เห็นด้วยหรือไม่ว่าข้อยกเว้นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ทำให้ไม่สามารถรับทราบข้อมูลราชการได้อยู่ดี

นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้ โดยให้ความเห็นว่า “ความเป็นมาในอดีตการ
ให้ข้อมูลอยู่ในการวินิจฉัยของหัวหน้าหน่วยงานที่จะเป็นคนกำหนดว่าข้อมูลใดลับ หรือไม่ลับ
เพราะฉะนั้นจึงไม่มีกลไกอื่นมาช่วย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ทุกๆอย่างจึงล้มเหลว
แต่ในทางกฎหมายฉบับนี้ มีทางตรวจสอบได้ ร้องเรียนได้...หากมีการอุทธรณ์มายังคณะกรรมการ
วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีมติว่าเรื่องนี้ให้เปิด แล้วยังบอกว่าลับอีก ก็จะถูกดำเนิน
การฐานทำผิดวินัย...”⁴⁰ ส่วน ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ ให้ความเห็นว่า การไม่สามารถรับทราบข้อมูล
ราชการ น่าจะมีสาเหตุมาจาก หน่วยงานราชการ หรือ ข้าราชการผู้ให้ดุลพินิจมากกว่า โดย ผ.ศ.
ดร. วิษณุ วรรณุญ ได้กล่าวว่า “ข้อเสนอแนะอีกประการ คือการปรับเปลี่ยนปฏิกริยาของข้าราชการ
เพราะข้าราชการบางกลุ่มมีแนวโน้มที่จะ “ไม่ชอบ” พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่สำหรับ
กลุ่มข้าราชการที่มีความโปร่งใสในการทำงาน จะรู้สึกว่ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการนี้เป็น
ประโยชน์ เพราะการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ความลับทางราชการจริงๆจะเป็นไปด้วยความรู้สึกลบยา
ใจยิ่งขึ้น เพราะเดิมระบบราชการจะมีการจัดลำดับขั้นของความลับ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษา
ความลับของทางราชการ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ข้อมูลบางข้อมูลไม่ใช่ข้อมูลที่ลับจริงๆ ประทับ
ตราเป็นความลับ แต่กลายเป็นถุงใส่อาหารก็เคยมี ดังนั้นหากเปิดเผยข้อมูลแล้วเป็นประโยชน์ต่อ
ประชาชน หรือต่อส่วนรวมก็น่าที่จะเปิดเผย”⁴¹

³⁹ สัมภาษณ์ ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542.

⁴⁰ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา, 26
สิงหาคม พ.ศ. 2542.

⁴¹ สัมภาษณ์ ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542

3.4 มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์เห็นว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางอาญาต่อข้าราชการที่ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล แม้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจะมีมติให้เปิดเผยข้อมูล เนื่องจากกฎหมายนี้ยังเป็นกฎหมายที่ใหม่ และข้าราชการยังไม่เคยชินและทำใจไม่ได้กับการต้องเปิดเผยข้อมูล จากกรณีที่เกิดขึ้นจริง เมื่อข้าราชการไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลโดยไม่มีเหตุอันควร ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งให้มีการลงโทษทางวินัย แต่ในความเป็นจริง ผู้บังคับบัญชามักเพิกเฉย ทำให้กระบวนการในการหาข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามที่ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้ให้สิทธิไว้ไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ เห็นว่า ควรมีการเปลี่ยนโครงสร้างของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากโครงสร้างเดิมอยู่ภายใต้ความควบคุมของรัฐบาลมากเกินไป น่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอิสระมาวินิจฉัยและดูแลมากกว่า

ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ ได้กล่าวว่า “โครงสร้างของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารอยู่ภายใต้รัฐบาลมากเกินไป ทำให้คนที่อยู่ในระบบราชการไม่อยากเปิดเผยข้อมูล น่าจะมีการปรับเปลี่ยนให้เป็น “องค์กรอิสระ” ที่ผ่านการสรรหา มีอิสระ และ ความเป็นกลาง โดยจะต้อง มีความเปิดเผยโปร่งใส ทั้งในด้าน Statutory และ Functional หรือหน้าที่ ทั้งคณะกรรมการชุดใหญ่ หรือ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และคณะกรรมการชุดเล็ก หรือ คณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เพราะ หากคณะกรรมการชุดเล็กมีมติให้เปิดเผยข้อมูล แต่ คณะกรรมการชุดใหญ่สั่งไม่ให้เปิดเผย ข้อมูลก็ต้องถูกปกปิดต่อไป....ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ก็ไม่ได้ระบุถึงการ enforce คณะกรรมการ หรือ ข้าราชการเอาไว้แต่อย่างใด..... เมื่อโครงสร้างไม่เหมาะสม ก็ควรจัดโครงสร้างของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเสียใหม่ ไม่ควรจะออกกฎหมายอะไรเพิ่มเติม ควรแก้ในทางปฏิบัติ โดยรัฐมนตรีผู้ควบคุมดูแล หรือ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการทุกชุดให้เหมาะสม”⁴²

⁴² สัมภาษณ์ ผ.ศ. ดร. วิษณุ วรรณุญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542.

ตอนที่ 4 จากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

4.1 พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540บัญญัติออกมาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับ ปัจจุบัน (ฉบับปี พ.ศ. 2540) หรือไม่ ในด้านที่เกี่วข้องกับสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ผ.ศ. สมยศ เชื้อไทย ให้ความเห็นว่า " ความจริงแล้ว รัฐธรรมนูญ รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ถึงแม้ว่าไม่เขียนในเรื่องเสรีภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แต่มันโดยปริยาย เมื่อยอมรับสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ย่อมยอมรับโดยปริยายที่จะให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลสาธารณะ"⁴³ ผ.ศ. สมยศ เชื้อไทย ยังให้ความเห็น เพิ่มเติมเกี่ยวกับพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ว่า " กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ด้านด้วยกัน ด้านหนึ่งไม่ค่อยพูดกัน คือ ให้ส่วนราชการจัดระบบข้อมูล บางทีที่ส่วนราชการไม่อยากให้ข้อมูลไม่ว่าไม้อยากนะ แต่ไม่รู้ว่ามีอยู่ที่ไหน ค้นหายาก ด้านที่ 2 เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของมหานชน เพื่อประโยชน์มหานชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล "⁴⁴

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นต่างๆที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ผ.ศ. สมยศ เชื้อไทย หนึ่งใน คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ให้ความเห็นว่า ข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้น เหมาะสมแล้ว โดยให้นิยามของการใช้ดุลพินิจของ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ว่า "การใช้ดุลพินิจ เป็นการชี้แจงน้ำหนักความสำคัญของ 3 ส่วน ได้แก่

⁴³สัมภาษณ์ ผ.ศ.สมยศ เชื้อไทย,รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 25 สิงหาคม พ.ศ. 2542.

⁴⁴สัมภาษณ์ ผ.ศ.สมยศ เชื้อไทย,รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 25 สิงหาคม พ.ศ. 2542.

1. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ
2. ประโยชน์สาธารณะ
3. ประโยชน์ส่วนเอกชน

บางครั้งการเปิดเผยข้อมูลเป็นประโยชน์สาธารณะ บางครั้งการปิดก็เป็นประโยชน์สาธารณะ แล้วแต่กรณี เช่น ความมั่นคงของประเทศ หรือ ความลับทางทหาร ถ้าเปิดเผยไป จะกระทบต่อความมั่นคง เพราะฉะนั้น การปิดก็เป็นประโยชน์สาธารณะในกรณีนี้ แต่ส่วนมากการเปิดเผยข้อมูลจะทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจมีประสิทธิภาพ"⁴⁵

4.3 พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นี้ ช่วยเหลือประโยชน์ แก่นักข่าวโทรทัศน์หรือไม่ในด้านการหาข้อมูลข่าวสาร

ผ.ศ. สมยศ เชื้อไทย ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบัน ข้าราชการมาขออุทธรณ์มากที่สุด โดยขอตรวจสอบเรื่องการสอบสวนทางวินัย และเรื่องของการแต่งตั้งโยกย้าย ขอข้อมูลเรื่องการกระทำผิด ตลอดจนประวัติส่วนตัว รองลงมาคือ ประชาชนทั่วไป นักข่าวหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ สำหรับนักข่าวโทรทัศน์ อาจมีการขอข้อมูลตามหน่วยงานราชการ แต่ที่ถึงขั้น อุทธรณ์ต่อ คณะกรรมการวินัยัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารยังไม่มี

4.4 ปกติการพิจารณาว่าจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือไม่ นั้น ใ้เวลานานเท่าใด มีความล่าช้าหรือไม่

ผ.ศ. สมยศ เชื้อไทย ให้คำตอบว่าต้องวินิจฉัยในเวลาอันสมควร เพราะมีเงื่อนไขเวลาระบุไว้ใน พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ นั่นคือคณะกรรมการวินัยัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สามารถใช้เวลา

---

⁴⁵สัมภาษณ์ ผ.ศ.สมยศ เชื้อไทย,รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 25 สิงหาคม พ.ศ. 2542.

ในกระบวนการวินิจฉัย และอุทธรณ์ รวมแล้วไม่เกิน 60 วัน และมีข้อกำหนดไว้ใน ระเบียบวิธีปฏิบัติทางราชการ

ตอนที่ 5 จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

5.1 บทบาทและหน้าที่โดยทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีด้านใดบ้าง

นาย ชาญชัย เจนครองธรรม รักษาการณผู้ช่วยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการให้ข้อมูลว่า หน้าที่หลักของ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีกำหนดไว้ในมาตรา 6 ของ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั่นคือมีหน้าที่เป็นธุระการ ทำหน้าที่ บริหารจัดการ ดูแล หรือ ดำเนินการที่เกี่ยวกับข้าราชการทั้งหมด

5.2 สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเคยจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาของพ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กับกลุ่มบุคคลใดบ้าง

นาย ชาญชัย เจนครองธรรม รักษาการณผู้ช่วยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของ ให้ข้อมูลในด้านนี้ว่า กิจกรรมในปีที่ผ่านมา หน่วยงานราชการไม่กระตือรือร้นเท่าไรนัก จนกระทั่งมีมติ คณะรัฐมนตรี ประกาศออกมา ให้ทุกหน่วยงานถือเป็นนโยบายสำคัญ โครงการฝึกอบรมจึงได้รับความนิยมสนใจเพิ่มมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีทั้งการส่งเจ้าหน้าที่ไปบรรยาย มีบางส่วนที่เชิญมา และบางส่วนที่ เสนอขอไป

5.3 เท่าที่ผ่านมามีกลุ่มบุคคลใดมาขอใช้บริการมากที่สุด

นาย ชาญชัย เจนครองธรรม รักษาการณผู้ช่วยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของ

ให้ข้อมูลว่า” นักวิชาการมาขอข้อมูลมากเป็นอันหนึ่ง รองลงมาเป็น นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ แต่ยังไม่เคยมีนักข่าวโทรทัศน์มาขอใช้บริการ หรือยื่นอุทธรณ์ที่สำนักงาน”⁴⁶

5.4 มีความเห็นอย่างไรกับขกเว้นใน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

นาย ชาญชัย เจนครองธรรม กล่าวว่า “ สำหรับข้อยกเว้นมาตรา 15 ณ เวลานี้ เหมาะสม แต่ต้องใช้เวลาพัฒนาอีกสักระยะ.... สำหรับความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล ประชาชน จะเป็นผู้ตัดสินใจเอง”⁴⁷

ผลการวิจัยตอนที่ 2 (กลุ่มนักข่าว)

ผู้วิจัยขอเสนอผลวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1   ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2   พฤติกรรมกรเปิดรับและการใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
- ส่วนที่ 3   ความคิดเห็นเปรียบเทียบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการในช่วงก่อนและหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ฉบับปี พ.ศ.2540
- ส่วนที่ 4   ความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาด้าน “ข้อยกเว้น” ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจ “ไม่เปิดเผย” ข้อมูล และนักข่าวโทรทัศน์อาจต้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลเพื่อพิจารณาตัดสินให้เปิดเผย
- ส่วนที่ 5   ข้อเสนอแนะที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ

⁴⁶ สัมภาษณ์ ชาญชัย เจนครองธรรม รักษาการณผู้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2 กันยายน พ.ศ. 2542.

⁴⁷ สัมภาษณ์ ชาญชัย เจนครองธรรม รักษาการณผู้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2 กันยายน พ.ศ. 2542.

ส่วนที่ 1

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรของนักข่าวกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อายุการทำงาน ตำแหน่งงาน สายการทำงาน และสถานที่ทำงาน โดยนำเสนอตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะประชากร		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	23	50
	หญิง	23	50
	รวม	46	100.0
2. อายุ	20 - 29 ปี	16	34.8
	30 - 39 ปี	22	47.8
	40 ปีขึ้นไป	8	17.4
	รวม	46	100.0
3. การศึกษา	สาขาวิทยาศาสตร์-	18	40
	สาขาอื่น ๆ	28	60
	รวม	46	100.0
4. อายุการทำงาน	ต่ำกว่า 5 ปี	13	28.3
	5 - 9 ปี	17	37.0
	10 ปีขึ้นไป	16	34.7
	รวม	46	100.0
5. ตำแหน่งงาน ๆ	ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์	31	67.4
	บรรณาธิการ	15	32.6
	รวม	46	100.0
6. สายงาน	สายเศรษฐกิจ	12	26.1
	สายสังคม	14	30.4
	สายการเมือง	20	43.5
	รวม	46	100.0

7. สถานที่ทำงาน	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3	8	17.4
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 5	7	15.2
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 7	8	17.4
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 9	8	17.4
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 11	7	15.2
	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี	8	17.4
	รวม	46	100.0

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักข่าวโทรทัศน์ประกอบด้วย เพศชาย หญิง จำนวนเท่ากัน โดยมีอายุอยู่ในกลุ่ม 30 – 39 ปี เกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือกลุ่ม 20 – 29 ปี และกลุ่มอายุน้อยที่สุดคือ 40 ปีขึ้นไป (การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ที่เรียนสาขานิติศาสตร์ มีประมาณร้อยละ 40 นอกจากนั้นเป็นสาขาอื่น ๆ

ในด้านตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน หรือร้อยละ 67.4 เป็นระดับผู้สื่อข่าว มีเพียง 15 คน หรือร้อยละ 32.6 ที่อยู่ในระดับบรรณาธิการ

ในด้านสายงานข่าว กลุ่มที่มากที่สุด คือสายการเมือง รองลงมา คือสายสังคมและสายเศรษฐกิจตามลำดับ

ในด้านสถานที่ทำงาน กลุ่มตัวอย่างจะได้จากสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ในจำนวนไล่เรียงกัน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับและการใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ในส่วนที่ 2 เป็นการแสดงการประมวลผลในประเด็นที่เกี่ยวกับประสบการณ์การเปิดรับศึกษาเนื้อหาของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ วิธีการได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ตลอดจนความเข้าใจและประสบการณ์ในการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัตินี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2

ประสบการณ์ในการได้เคยศึกษาเนื้อหาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
 แงตามลักษณะของประชากรในด้านการศึกษา อายุงาน ตำแหน่งงาน สายงาน สถานที่ทำงาน

ลักษณะประชากร		เคยศึกษา พ.ร.บ.		ไม่เคยศึกษา พ.ร.บ.		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การศึกษา :	สาขานิติศาสตร์	12	66.7	6	33.3	18	100.0
	สาขาอื่น	22	77.8	6	22.2	28	100.0
	รวม	34	73.9	12	26.1	46	100.0
2. อายุงาน :	ต่ำกว่า 5 ปี	10	76.9	3	23.1	13	100.0
	5 - 9 ปี	10	58.8	2	41.2	17	100.0
	10 ปีขึ้นไป	14	93.3	7	12.6	16	100.0
	รวม	34		12		46	
3. ตำแหน่งงาน	ผู้สื่อข่าว	20	64.5	11	35.5	31	100.0
	บรรณาธิการ	14	93.39	1	6.7	15	100.0
	รวม	34		12		46	
4. สายงาน	สายเศรษฐกิจ	9	75.0	3	25.0	12	100.0
	สายสังคม	8	57.1	6	42.9	14	100.0
	สายการเมือง	17	85.0	3	15.0	20	100.0
	รวม	34		12		46	
5. สถานที่ทำงาน	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3	5	62.5	3	37.5	8	100.0
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 5	5	71.4	2	28.6	7	100.0
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 7	8	100.0	-	-	8	100.0
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 9	4	50.0	4	50.0	8	100.0
	สถานีโทรทัศน์ช่อง 11	6	85.7	1	37.5	7	100.0
	สถานีโทรทัศน์ไอทีวี	5	62.5	3	37.5	8	100.0
	รวม	34		12		46	

จากตารางที่ 2 มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ อายุงานกลุ่ม 10 ปีขึ้นไป จะมีประสบการณ์เคยศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นส่วนใหญ่ นับเป็นร้อยละ 93.3 และเมื่อเปรียบเทียบนักข่าวตามสายงาน พบว่า สายการเมืองมีประสบการณ์เคยศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูล

ข่าวสารของราชการมากกว่าสายเศรษฐกิจและสายสังคม (หากพิจารณาตามสถานีโทรทัศน์ที่นักข่าวสังกัดอยู่ พบว่า นักข่าวทุกคนของสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เคยศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการมากที่สุดคือ 100%)

ตารางที่ 3

แหล่งข้อมูลที่นักข่าวโทรทัศน์ได้ศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

แหล่งข้อมูลที่ศึกษา	จำนวนผู้ที่เคยศึกษา
1. ศึกษาด้วยตนเอง	24
2. ศึกษาจากสื่อมวลชน	23
3. ศึกษาจากการเพื่อนร่วมงาน	6
4. ศึกษาจากการฝึกอบรม/สัมมนา	4
5. ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ	2
6. ศึกษาจากผู้บังคับบัญชา	1

• ตอบได้หลายข้อ

จากตารางที่ 3 นักข่าวโทรทัศน์ศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการด้วยตนเองมากที่สุดและศึกษาจากสื่อมวลชนรองลงมา และจะเห็นได้ว่า นักข่าวโทรทัศน์ศึกษาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการจากการฝึกอบรมหรือสัมมนาน้อยกว่าศึกษาจากเพื่อนร่วมงานเสียอีก

ตารางที่ 4

ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของนักข่าวโทรทัศน์

ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
1. เข้าใจ	29	63.0
2. ไม่เข้าใจ	17	37.0
รวม	46	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงว่านักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63 เข้าใจพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งหากแยกตามสายงานจะเห็นว่า นักข่าวสายการเมืองจะระบุว่ามีความเข้าใจพระราชบัญญัติฯ นี้มากกว่าสายอื่น

ตารางที่ 5

สายงานข่าวกับความเข้าใจพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

สายงาน	ความเข้าใจ		รวม
	เข้าใจ	ไม่เข้าใจ	
1. สายการเมือง	16 (80.0%)	4 (20.0%)	20 (100.0%)
2. สายสังคม	8 (57.1%)	6 (42.9%)	14 (100.0%)
3. สายเศรษฐกิจ	5 (41.7%)	7 (58.3%)	12 (100.0%)
รวม	29 (100.0%)	17 (100%)	46 (100.0%)

จากตารางจะพบว่านักข่าวสายการเมืองมีความเข้าใจพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการมากที่สุดรองลงมาเป็นนักข่าวสายสังคม เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนนักข่าวสายเศรษฐกิจที่ไม่เข้าใจพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการมีมากกว่านักข่าวสายเศรษฐกิจที่เข้าใจ

ตารางที่ 6

ประสบการณ์เคยใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
แยกตามสายงาน

สายงานด้านข่าว	การเคยใช้สิทธิ		รวม
	เคย	ไม่เคย	
1. สายการเมือง	7	13	20
2. สายสังคม	4	10	14
3. สายเศรษฐกิจ	2	10	12
รวม	13	33	46

ตารางที่ 6 แสดงว่านักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ จำนวน 33 คน (71.7%) ไม่เคยใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ แต่ในส่วนที่เคยใช้สิทธินั้นหากจำแนกตามสายงานพบว่าสายการเมืองเคยใช้สิทธิมากกว่าสายสังคมและสายเศรษฐกิจตามลำดับ

ตารางที่ 7

สาเหตุที่ไม่เคยใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

สาเหตุที่ไม่เคยใช้สิทธิ	จำนวน
1. สามารถหาข่าวได้ด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว	15
2. ขั้นตอนยุ่งยากในการใช้	11
3. ยังไม่มีงานที่จำเป็นต้องใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติ	8
4. ไม่จำเป็นต้องต่อสายงาน	3
5. ลักษณะความเป็นสื่อโทรทัศน์ไม่ต้องใช้ข้อมูลเจาะลึก	2
6. หน่วยงานไม่สนับสนุน	1
7. ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้	1

• ตอบได้หลายข้อ

จากตารางที่ 7 เหตุผลที่นักข่าวโทรทัศน์ไม่เคยใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการมากเป็นอันดับ 1 คือ การสามารถหาข่าวได้ด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว รองลงมาคือ ขั้นตอนในการใช้มีความยุ่งยาก และ อันดับ 3 คือ ยังไม่มีงานที่จำเป็นต้องใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติ

ตารางที่ 8

ปัญหาอุปสรรคที่เคยพบจากการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ปัญหาในการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติ	จำนวน
1. เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความร่วมมือ	8
2. ข้อยกเว้นในพระราชบัญญัติทำให้ไม่ได้ข้อมูล	5
3. ไม่เข้าใจสิทธิที่จะใช้ได้ตามพระราชบัญญัติ	4
รวม	17

● ตอบได้หลายข้อ

จากจำนวนผู้ใช้สิทธิที่ค่อนข้างน้อย ทำให้การสะท้อนปัญหายังมีประเด็นน้อยเพียง 3 ข้อ แต่ก็ยังเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจศึกษา

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเปรียบเทียบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการในช่วงก่อน และ หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ฉบับปี พ.ศ.2540

ตารางที่ 9

ความคิดเห็นเปรียบเทียบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการในช่วงก่อน และหลังการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ฉบับปี พ.ศ.2540

ความคิดเห็นเปรียบเทียบการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารช่วงก่อนและหลัง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
1. หลังการประกาศใช้พ.ร.บ.ฯ ข้าราชการก็ยังไม่กล้าให้ข้อมูล	44 (97.8)	1 (2.2)	45 (100)
2. นักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พ.ร.บ.ฯ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และ เพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น	41 (89.1)	5 (10.9)	46 (100)
3. จรรยาบรรณและความรับผิดชอบของ นักข่าวโทรทัศน์มีความสำคัญในการใช้ สิทธิตาม พ.ร.บ.ฯ	39 (84.8)	3 (6.5)	42 (100)
ความคิดเห็นเปรียบเทียบการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารช่วงก่อนและหลัง (ต่อ)	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
4. พ.ร.บ.ฯ ช่วยให้หาข้อมูลดีขึ้น	36 (78.3)	10 (21.7)	46 (100)
5. ความสัมพันธ์ส่วนตัวให้ผลมากกว่าการ ใช้สิทธิ	33 (78.6)	9 (22.4)	42 (100)
6. นักข่าวโทรทัศน์มักจะติดตามข้อมูลต่อ จากหนังสือพิมพ์	33 (73.3)	12 (26.7)	45 (100)

7. เทคนิคการหาข่าวของแต่ละบุคคลมีผลมากกว่าการใช้สิทธิตาม พ.ร.บ.ฯ	31 (73.8)	11 (26.2)	42 (100)
8. ก่อนการประกาศใช้ พ.ร.บ. นักข่าวก็หาข่าวได้อยู่แล้ว	31 (72.1)	12 (27.9)	43 (100)
9. นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. น้อยกว่านักข่าว น.ส.พ.	31 (67.4)	15 (32.6)	46 (100)
10. หลังประกาศใช้ พ.ร.บ.ฯ นักข่าวได้รับความร่วมมือจากราชการมากขึ้น	29 (69.0)	13 (31.0)	42 (100)
11. พ.ร.บ. มีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้การเข้าถึงข้อมูลระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ ไม่แตกต่างกัน	24 (54.5)	20 (45.5)	44 (100)
12. นโยบายของสถานีสนับสนุนการเจาะข่าวสารราชการ	29 (69.0)	13 (31.0)	42 (100)
13. ลักษณะของสายงานไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิจาก พ.ร.บ.ฯ	9 (20.9)	34 (79.1)	43 (100)

จากตารางที่ 9 พบว่าความคิดเห็นของนักข่าวที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ ประเด็นที่ข้าราชการไม่กล้าให้ข้อมูล (97.8%) ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบในตารางที่ 8 ซึ่งระบุปัญหาที่เกิดจากการใช้สิทธิว่าเจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล

อย่างไรก็ตาม นักข่าวก็มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นอันดับ 2 ต่อประเด็นที่ว่า นักข่าวควรใช้สิทธิพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการช่วยให้เสนอข่าวได้ง่ายขึ้น (89.1%)

อันดับที่ 3 ที่นักข่าวมีความเห็นด้วยมาก คือประเด็นที่ว่าด้วยจรรยาบรรณในความรับผิดชอบในการใช้สิทธิจากพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ (84.8%)

อันดับที่ 4 นักข่าวเห็นด้วยว่า พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ดีขึ้น (78.3%) ส่วนข้อความเห็นที่นักข่าวมีความเห็นก้ำกึ่งกันระหว่าง "เห็นด้วย" และ "ไม่เห็นด้วย" คือข้อที่ระบุว่า "พระราชบัญญัติมีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลทำให้การเข้าถึงข้อมูลในระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ไม่แตกต่างกัน" (54.5% และ 45.5%)

ตารางที่ 10
เหตุผลเสริมความคิดเห็นว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
ช่วยให้การทำงานข่าวสะดวกขึ้น

เหตุผลเสริมความเห็นด้วย	อันดับ
การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติทำให้	
- ได้ข้อมูลจากแหล่งข่าว (ราชการ) สะดวกขึ้น และสมบูรณ์ตามข้อเท็จจริง	1
- เมื่อเสนอข่าวทำให้สามารถอ้างหลักฐานแหล่งข่าวได้อย่างชัดเจน และน่าเชื่อถือมากกว่า	2
- เมื่ออ้างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่จะได้รับความร่วมมือมากขึ้น	3
- ข้อมูลที่ได้หลังมีพระราชบัญญัติจะได้รายละเอียดขึ้น	4
- ไม่ต้องไปลักลอบขอจากแหล่งข่าวซึ่งอาจถือเป็นความผิดได้	5
- นักข่าวไม่สามารถใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวได้ในทุกกรณี ดังนั้น การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ จึงดีกว่า	6
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ทำให้ข้าราชการรู้สึกมั่นใจที่จะให้ข้อมูลตามแนวของกฎหมาย นักข่าวจึงได้ข้อมูลที่ไม่นับง่ายขึ้น	7

ตารางที่ 10 จะเป็นการนำเสนอความคิดเห็นเชิงบวกว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการช่วยในการหาข้อมูลได้มากขึ้น ซึ่งก็ได้ข้อมูลที่น่าสนใจคือ อันดับ 1 นักข่าวโทรทัศน์เห็นว่า การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติทำให้ได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวสะดวกขึ้น และสมบูรณ์ตามข้อเท็จจริง นั่นคือไม่ต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียวอย่างก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ อันดับ 2 เมื่อเสนอข่าวทำให้สามารถอ้างหลักฐานแหล่งข่าวได้อย่างชัดเจน และน่าเชื่อถือมากกว่า เนื่องจากข้อมูลข่าวสารราชการที่ได้มาจากหน่วยงานราชการโดยตรง และอันดับ 3 เมื่ออ้างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่จะได้รับความร่วมมือมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์ไม่ได้รับความร่วมมือจากข้าราชการเท่าที่ควร แต่พอมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ และมีการอ้างสิทธิกับข้าราชการก็ได้รับความร่วมมือยิ่งขึ้น

ตารางที่ 11

เหตุผลที่เห็นว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการช่วยในการหาข้อมูลได้น้อย

เหตุผลเสริมความเห็นด้วย	อันดับ
<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาอยู่ที่ข้าราชการ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงไม่ปฏิบัติตาม - เกรงความผิดและการลงโทษจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจ - ข้าราชการจะให้เฉพาะข้อมูลที่เป็นบวกต่อหน่วยงาน - ข้าราชการต้องรอความเห็นชอบและการตัดสินใจจากคณะกรรมการก่อน - ข้าราชการติดค่านิยมเก่า ๆ ที่ว่าข้อมูลทางราชการเปิดเผยไม่ได้ - ทักษะการติดต่อของข้าราชการที่ต่อต้านนักข่าวอาจเพิ่มขึ้นเมื่อนักข่าวอ้างพระราชบัญญัตินี้ในการขอข้อมูล 	1
<ul style="list-style-type: none"> ● ในทางปฏิบัติมีขั้นตอนทางราชการที่ยุ่งยาก 	2
<ul style="list-style-type: none"> ● โดยเนื้อหาของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารมีข้อยกเว้นหลายข้อ ซึ่งต้องการการตีความ ทำให้ชักช้าไม่ทันการ 	3
<ul style="list-style-type: none"> ● นักข่าวสามารถใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ผลประโยชน์ต่างตอบแทน และประสบการณ์ในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายกว่า เร็วกว่า 	4
<ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลเล็ก ๆ ยากที่จะได้โดยอาศัยพระราชบัญญัติข่าวสารของราชการ 	5

- ตารางที่ 11 แสดงถึงความคิดเห็นว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ไม่ช่วยให้หาข้อมูลได้ดีขึ้น โดยปัญหาอันดับแรกที่เกิดจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ อันดับ 2 คือขั้นตอนในการปฏิบัติที่ยุ่งยาก และอันดับ 3 คือเนื้อหาข้อยกเว้นซึ่งอาจต้องทำการตีความ ทำให้ชักช้าไม่ทันการ

ตารางที่ 12

เหตุผลเสริมต่อประเด็นคำตอบว่านักข่าวโทรทัศน์มักจะใช้สิทธิจากพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ น้อยกว่านักข่าวหนังสือพิมพ์

เหตุผลเสริมความเห็นด้วย	อันดับ
<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะความเป็นสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา เน้นความเร็ว ไม่เน้นรายละเอียด ไม่ต้องการข้อมูลเจาะลึก 	1
<ul style="list-style-type: none"> ● ข่าวโทรทัศน์มีแนวโน้มรายงานตามสถานการณ์ที่เกิด ตามความสนใจของประชาชน 	2
<ul style="list-style-type: none"> ● ข่าวโทรทัศน์ต้องปฏิบัติตามนโยบายของสถานีและการสั่งการจากบรรณาธิการ 	3
<ul style="list-style-type: none"> ● หนังสือพิมพ์มีอิสระในการทำข่าวมากกว่าโทรทัศน์ 	4

จากตารางเหตุผลเสริมต่อประเด็นคำตอบว่านักข่าวโทรทัศน์มักจะใช้สิทธิจากพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ น้อยกว่านักข่าวหนังสือพิมพ์ อันดับ 1 คือลักษณะความเป็นสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา เน้นความเร็ว ไม่เน้นรายละเอียด ไม่ต้องการข้อมูลเจาะลึก อันดับ 2 คือ ข่าวโทรทัศน์มีแนวโน้มรายงานตามสถานการณ์ที่เกิด ตามความสนใจของประชาชน และอันดับ 3 ข่าวโทรทัศน์ต้องปฏิบัติตามนโยบายของสถานีและการสั่งการจากบรรณาธิการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13
เหตุผลเสริมต่อประเด็นคำตอบที่ว่านักข่าวโทรทัศน์มักจะตามข้อมูลต่อนักข่าวหนังสือพิมพ์

เหตุผลเสริมความเห็นด้วย	อันดับ
● คิดว่าหนังสือพิมพ์สร้างกระแส ตั้งประเด็นได้ง่ายกว่าสื่อโทรทัศน์	1
● คิดว่าหนังสือพิมพ์มีรายละเอียดนำไปสู่ประเด็นข่าวโทรทัศน์ได้	2
● คิดว่าขึ้นอยู่กับประเด็นข่าวว่าใครจะนำกระแส/ซึ่งประเด็นได้ดีกว่า หลายครั้งที่โทรทัศน์ทำได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์	3
● คิดว่าเป็นวิธีหาข้อมูลที่ง่ายและสะดวกที่สุด	4
● คิดว่านักข่าวโทรทัศน์ไม่ได้ใกล้ชิดแหล่งข่าวเท่ากับนักข่าวหนังสือพิมพ์	5
● คิดว่าการดูข้อมูลระหว่างสื่อด้วยกันเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาด้วย	6

ตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่า นักข่าวโทรทัศน์ไม่ยอมรับเสียทีเดียวว่าคิดว่าใครจะนำกระแส/ซึ่งประเด็นได้ดีกว่า หลายครั้งที่โทรทัศน์ทำได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 4

ข้อมูลส่วนนี้เป็นความคิดเห็นของนักข่าวโทรทัศน์ที่มีต่อเนื้อหาส่วน "ข้อยกเว้น" ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รักษาข้อมูลสามารถใช้ดุลยพินิจไม่เปิดเผยข้อมูล หากนักข่าวโทรทัศน์คิดว่าข้อมูลควรเปิดเผยได้ก็ต้องอุทธรณ์ต่อ "คณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูล" เพื่อพิจารณาตัดสินให้เปิดเผย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14

ความคิดเห็นต่อข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ความคิดเห็นของนักข่าวโทรทัศน์ว่า "ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย" ที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ฯ ข้อใดเหมาะสม	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย
4.1 ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (มาตรา 14)	23 (51.1)	10 (22.2)	7 (15.6)	4 (2.2)	1 (2.2)	45 (100)	4.11
4.2 ข้อมูลที่อาจกระทบถึงความมั่นคงภายในประเทศ (มาตรา 15(1)) หมายถึง ความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน เช่น การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทหาร เศรษฐกิจ เป็นต้น	12 (27.3)	17 (38.6)	8 (18.2)	6 (13.6)	1 (2.3)	44 (100)	3.75
4.3 ข้อมูลที่อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องคดี การปราบปราม การตรวจสอบ (มาตรา 15(2))	-	16 (35.6)	13 (28.9)	10 (22.2)	6 (13.3)	45 (100)	2.87
4.4 ความเห็นภายในหน่วยงานของรัฐที่ยังไม่ได้รับข้อยุติ อันหมายถึง "ความเห็น" เท่านั้น ไม่รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการพิจารณา หรือรายงานข้อเท็จจริงที่นำมาใช้ในการทำความเห็นดังกล่าว (มาตรา 15(3))	3 (6.7)	16 (35.6)	11 (24.4)	11 (24.4)	4 (8.9)	45 (100)	3.07
4.5 ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของบุคคล (มาตรา 15(4))	16 (34.8)	26 (35.6)	2 (4.3)	2 (4.3)	-	46 (100)	4.22
4.6 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ที่อาจเป็นการรบกวนสิทธิส่วนบุคคลอันรวมถึง "รายงานการแพทย์" ด้วย (มาตรา 15(5))	8 (17.8)	25 (55.6)	6 (13.3)	5 (11.1)	1 (2.2)	45 (100)	3.76
4.7 ข้อมูลที่มีกฎหมายคุ้มครองไม่ให้เปิดเผยหรือบุคคลเจ้าของข้อมูลกำหนดมิให้เปิดเผยได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่กระทบประโยชน์ได้เสียของเจ้าของข้อมูล เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร (มาตรา 15(6))	5 (11.1)	18 (40.0)	13 (28.9)	7 (15.6)	2 (4.4)	45 (100)	3.38

จากผลของตารางที่ 14 พบว่าคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.22) คือข้ออ้างว่าด้วย "ข้อมูลข่าวสารอันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต หรือเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของบุคคล" และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับ 2 (4.11) คือ "ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์" อย่างไรก็ตาม หากเทียบความเห็นที่ "เห็นด้วยที่สุด" จะพบว่า ข้อที่ว่าด้วยข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์จะได้คะแนนสูงกว่า คือ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 เมื่อเทียบกับข้อที่ว่าด้วย ข้อมูลอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ซึ่งได้คะแนน "เห็นด้วยมากที่สุด" เป็นจำนวน 16 คน หรือร้อยละ 34.8

ส่วนข้อที่ได้คะแนนเจ็ลี่ยน้อยที่สุด (2.87) คือข้อที่ว่าด้วย "ข้อมูลที่อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับการฟ้องคดี การตรวจสอบ เป็นต้น"

ต่อความคิดเห็นประเด็นนี้หากจำแนกตาม "ตำแหน่ง" "สายงาน" จะมีความแตกต่างตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 15

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักข่าวที่มีต่อข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (มาตรา 14 ถึงมาตรา 15(6)) จำแนกความคิดเห็นตาม "ตำแหน่งงาน" "สายงาน" และ "สถานที่ทำงาน"

จำแนกกลุ่มตัวอย่าง	มาตราว่าด้วยข้อยกเว้นตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ						
	14 สถาบัน พระมหากษัตริย์	15(1) ความมั่นคง	15(2) ข้อมูลเกี่ยวกับ การฟ้องคดี	15(3) ความเห็นภายใน หน่วยงานที่ยัง ไม่ได้รับ ข้อยุติ	15(4) ความปลอดภัย อันตรายต่อชีวิต	15(5) ข้อมูลส่วนบุคคล	15(6) ข้อมูลที่เจ้าของ ข้อมูลกำหนด ไม่ให้เปิดเผย เช่น ลิขสิทธิ์
ตำแหน่ง							
บรรณาธิการ	4.64	3.93	2.64	3.50	4.07	3.71	3.36
ผู้สื่อข่าว	3.87	3.67	2.97	2.87	4.29	3.77	3.39

สายงาน							
สายเศรษฐกิจ	4.33	4.00	2.67	2.67	4.33	3.42	2.75
สายสังคม	4.00	4.00	3.29	3.21	4.07	3.93	3.57
สายการเมือง	4.05	3.42	2.66	3.21	4.25	3.84	3.63
สถานีโทรทัศน์ที่สังกัด							
สถานีช่อง 3	4.00	4.17	2.33	2.33	4.29	3.17	3.17
สถานีช่อง 5	4.43	4.14	2.86	3.29	4.29	3.86	3.00
สถานีช่อง 7	4.67	3.38	2.50	3.13	4.13	4.00	3.88
สถานีช่อง 9	3.63	3.14	2.75	3.00	4.25	4.00	2.88
สถานีช่อง 11	4.71	4.14	3.00	3.14	4.29	3.43	3.57
สถานีไอทีวี	3.25	3.50	3.50	3.25	4.00	4.13	3.75

จากตารางดังกล่าวเมื่อแยกตาม “ตำแหน่งงาน” จะเห็นว่า กลุ่มบรรณาธิการจะมีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยสูงกว่ากลุ่มผู้สื่อข่าว โดยเฉพาะในข้อที่เกี่ยวกับข้อมูลด้านสถาบันพระมหากษัตริย์ (มาตรา 14) ข้อมูลด้านความมั่นคง (มาตรา.15(1)) และข้อมูลที่ความคิดเห็นภายในหน่วยงานยังไม่ได้ช้อยติ (มาตรา 15(3)) นอกนั้นระดับค่าเฉลี่ยจะใกล้เคียงกัน

เมื่อจำแนกตาม “สายงาน” พบว่า ระดับค่าความคิดเห็นที่เห็นด้วยสอดคล้องกันในระดับ 4.00 ขึ้นไป ได้แก่ประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อพระมหากษัตริย์ (มาตรา 14) ต่อความมั่นคง (มาตรา 15(1)) และต่อข้อมูลข่าวสารอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยของบุคคล (มาตรา 15(4))

ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อย คือข้อที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องคดี (มาตรา 15(2)) ซึ่งนักข่าวสายการเมืองและสายเศรษฐกิจ มีความเห็นด้วยในระดับ 2.66 และ 2.67 ตามลำดับ ในขณะที่สายสังคมจะเห็นด้วยมากกว่าในระดับค่าเฉลี่ย 3.29

นอกจากนี้ นักข่าวสายเศรษฐกิจจะให้คะแนนเฉลี่ยที่น้อย (21.67) ในข้อที่เกี่ยวกับมาตรา 15(3) ว่าด้วยความเห็นภายในหน่วยงานของรัฐที่ยังไม่ได้รับช้อยติ และค่าเฉลี่ย 2.75 ต่อมาตรา 15 (6) ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารที่กระทบประโยชน์ได้เสียของเจ้าของข้อมูล เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ ส่วนความคิดเห็นของนักข่าวสายการเมือง และสายสังคม ต่อประเด็นดังกล่าวจะเห็นด้วยมากกว่า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.21 ถึง 3.63

เมื่อจำแนกตาม "สถานที่ทำงาน" พบว่า ในข้อยกเว้นมาตรา 14 ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์พบว่า นักข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์จะมีความเห็นด้วยสูงเป็นอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ย 4.71) ตามด้วยสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 (4.67) และช่อง 5 (4.43) และความคิดเห็นด้วยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือนักข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

สำหรับมาตรา 15(1) ว่าด้วย ข้อมูลที่อาจกระทบความมั่นคงของประเทศ จากตารางนี้พบว่า นักข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีค่าคะแนนความคิดเห็นสูงเป็นอันดับหนึ่ง (4.17) ตามด้วยสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ในค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน คือ 4.14 ส่วนช่องที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (3.14) คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

สำหรับมาตรา 15(4) ว่าด้วย ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยของบุคคล พบว่า นักข่าวสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ให้ความสำคัญในระดับมากกว่า 4.00 ขึ้นไป

ส่วนในมาตรา 15(5) ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล พบว่า นักข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 และช่อง 7 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่า 4.00 ส่วนสถานีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในความคิดเห็นนี้ คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.17

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ตารางที่ 16

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านข้อเสนอแนะที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้อเสนอแนะที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ฉบับปี พ.ศ. 2540	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยเลย	รวม	คะแนนเฉลี่ย
5.1 พ.ร.บ.ฯ ควรให้สิทธิในการได้รับข่าวสารของราชการของนักข่าวมากกว่าประชาชน	2 (4.5)	8 (18.2)	9 (20.5)	16 (36)	9 (20.5)	44 (100)	2.50
5.2 ควรมีการอบรมผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับเนื้อหา พ.ร.บ.ฯ และการใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ฯ	29 (63.0)	16 (34.8)	1 (2.2)	-	-	46 (100)	4.61

5.3 ควรยกเลิก พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ เพราะมีแล้วไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์	-	3	10	16	16	45	2.00
	-	(6.7)	(22.2)	(35.6)	(35.6)	(100)	
5.4 สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ ควรเผยแพร่เอกสารและแนวทางปฏิบัติ ตาม พ.ร.บ.ฯ แก่นักข่าวให้มากกว่านี้	25	17	2	-	1	45	4.44
	(55.6)	(37.8)	(4.4)	-	(2.2)	(100)	
5.5 ข้าราชการควรได้รับการฝึกอบรมและทราบแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลราชการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ฯ	30	14	2	-	-	46	4.61
	(65.2)	(30.4)	(4.3)	-	-	(100)	

จากตารางที่ 16 พบว่า นักข่าวโทรทัศน์เห็นด้วยมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.61) ในข้อเสนอดังกล่าว 2 ข้อ คือ

1. ควรมีการอบรมผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับเนื้อหาพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ และ การใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฯ
2. ควรอบรมข้าราชการให้ทราบแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลราชการ และอีกข้อหนึ่งที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงเช่นกัน (4.44) คือ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการควรเผยแพร่เอกสารและแนวทางปฏิบัติแก่นักข่าว

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การที่จะยกเลิกพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (ค่าเฉลี่ย 2.00) และการที่จะให้สิทธิแก่นักข่าวมากกว่าประชาชน ส่วนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารราชการ (ค่าเฉลี่ย 2.50)

ส่วนที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกรเปิดรับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการกับความคิดเห็นในการเข้าถึงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ตารางที่ 17

พฤติกรรมกรเปิดรับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการกับความคิดเห็นในการเข้าถึงข้อมูลพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พฤติกรรมกรเปิดรับ พ.ร.บ.	ความคิดเห็นว่า พ.ร.บ. ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พ.ร.บ.	25	73.5	9	26.5	34
ไม่เคยศึกษา พ.ร.บ.	11	91.7	1	8.3	12
				รวม	46

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พบ. จะมีความคิดเห็นว่า พบ. ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น

แต่ก็มีข้อสังเกตบางประการว่านักข่าวโทรทัศน์กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พบ. กลับเห็นด้วยมากกว่า กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. ว่า พบ. จะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มนักข่าวทั้งสองกลุ่ม แม้จะมีความคิดเห็นว่า พบ. ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น แต่กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. อาจทราบเนื้อหาตลอดจน ช้อยกเว้นบางประการที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล เป็นผลให้ร้อยละของความเห็นด้วยว่า พบ. ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น ในกลุ่มที่ไม่เคยศึกษา เนื้อหา พบ. สูงกว่า กลุ่มที่เคยศึกษา พบ.

ตารางที่ 18

พฤติกรรมกรเปิดรับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ กับความคิดเห็นว่า นักข่าวหาข่าวได้อยู่แล้วก่อนการประกาศใช้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พฤติกรรมกร เปิดรับ พบ.	ความคิดเห็นว่านักข่าวหาข่าวได้อยู่แล้วก่อนการประกาศใช้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พบ.	21	67.7	10	32.3	31
ไม่เคยศึกษา พบ.	10	83.3	2	16.7	12
				รวม	43

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พบ. จะมีความคิดเห็นว่า นักข่าวหาข่าวได้อยู่แล้วก่อนการประกาศใช้ พบ.

ตารางที่ 19

พฤติกรรมกรเปิดรับ พบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ ความคิดเห็นว่า พบ. มีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลทำให้การเข้าถึงข้อมูลราชการระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ พบ. ไม่ต่างกัน

พฤติกรรมกรเปิดรับ พบ.	ความคิดเห็นว่า พบ. มีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้การเข้าถึงข้อมูลราชการระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ พบ. ไม่ต่างกัน				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พบ.	17	53.1	15	46.9	32
ไม่เคยศึกษา พบ.	7	58.3	5	41.7	12
				รวม	44

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พบ. จะมีความคิดเห็นว่ พบ. มีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้การเข้าถึงข้อมูลราชการระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ พบ. ไม่ต่างกัน

แต่ก็มีข้อสังเกต คือ จำนวนนักข่าวโทรทัศน์ทั้งสองกลุ่มซึ่งเคยศึกษา พบ. และไม่เคยศึกษา พบ. เห็นด้วยว่า พบ. มีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้การเข้าถึงข้อมูลราชการระยะก่อนและหลังการประกาศใช้ พบ. ไม่ต่างกัน มีจำนวนใกล้เคียงกับ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย

ตารางที่ 20

พฤติกรรมกรเปิดรับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการกับการขอใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พฤติกรรมกรเปิดรับ พบ.	ความคิดเห็นว่า เทคนิคในการหาข่าวของแต่ละคนมีผลมากกว่าการขอใช้สิทธิตาม พบ.				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พบ.	23	74.2	8	25.8	31
ไม่เคยศึกษา พบ.	8	72.7	3	27.3	11
				รวม	42

จากตารางจะสังเกตเห็นได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พรบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พรบ. จะมีความคิดเห็นว่า เทคนิคในการหาข่าวของแต่ละคนมีผลมากกว่าการขอใช้สิทธิตาม พรบ.

ตารางที่ 21

พฤติกรรมการเปิดรับ พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ
ความคิดเห็นว่าหลังการประกาศใช้ พรบ. ชำรภาพการยังไม่กล้าให้ข้อมูล

พฤติกรรมการ เปิดรับ พรบ.	ความคิดเห็นว่าหลังการประกาศใช้ พรบ. ชำรภาพการยังไม่ กล้าให้ข้อมูล				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พรบ.	32	97.0	1	3.0	33
ไม่เคยศึกษา พรบ.	12	100.0	-	-	12
รวม					45

จากตารางจะสังเกตเห็นได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พรบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พรบ. จะมีความคิดเห็นว่า หลังการประกาศใช้ พรบ. ชำรภาพการยังไม่กล้าให้ข้อมูล

ตารางที่ 22

พฤติกรรมการเปิดรับ พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ
ความเห็นว่่าหลังการประกาศใช้ พรบ. ชำรภาพการให้ความร่วมมือมากขึ้น

พฤติกรรมการ เปิดรับ พรบ.	ความเห็นว่่าหลังการประกาศใช้ พรบ. ชำรภาพการให้ความ ร่วมมือมากขึ้น				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พรบ.	21	65.6	11	34.4	32
ไม่เคยศึกษา พรบ.	5	41.7	7	58.3	12
รวม					44

จากตารางพบว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พรบ.ฯ หรือ ไม่เคยศึกษา พรบ.ฯ จะมีความคิดเห็นว่า หลังการประกาศใช้ พรบ.ฯ ข้าราชการให้ความร่วมมือมากขึ้น แต่ก็มีข้อสังเกตว่านักข่าวโทรทัศน์กลุ่มที่เคยศึกษา พรบ.ฯ เห็นด้วยมากกว่า กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พรบ.ฯ ว่า หลังการประกาศใช้ พรบ.ฯ

ตารางที่ 23

พฤติกรรมกรเปิดรับ พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ
ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยให้หาข่าวได้ดีกว่าการเข้าไปสอบถามโดยใช้สิทธิตาม พรบ.

พฤติกรรมกร เปิดรับ พรบ.	ความคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยให้หาข่าวได้ดีกว่า การเข้าไปสอบถามโดยใช้สิทธิตาม พรบ.				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พรบ.	24	77.4	7	22.6	31
ไม่เคยศึกษา พรบ.	9	81.8	2	18.2	11
รวม					42

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พรบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พรบ. จะมีความคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยให้หาข่าวได้ดีกว่าการเข้าไปสอบถามโดยใช้สิทธิตาม พรบ.

ตารางที่ 24

พฤติกรรมกรเปิดรับ พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ
ความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พรบ. น้อยกว่านักข่าว นสพ.

พฤติกรรมกร เปิดรับ พรบ.	ความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พรบ. น้อยกว่า นักข่าว นสพ.				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พรบ.	24	70.6	10	29.4	34
ไม่เคยศึกษา พรบ.	7	58.3	5	41.7	12
รวม					46

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พบ. จะมีความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พบ. น้อยกว่านักข่าว นสพ.

แต่ก็มีข้อสังเกตบางประการว่านักข่าวโทรทัศน์กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. กลับเห็นด้วยมากกว่า กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พบ. ว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พบ. น้อยกว่านักข่าว นสพ. ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มนักข่าวทั้งสองกลุ่ม แม้จะมีความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พบ. น้อยกว่านักข่าว นสพ. แต่กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. อาจทราบเนื้อหาตลอดจน ข้อยกเว้นบางประการที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล และนักข่าวโทรทัศน์ไม่เห็นข่าวในรายละเอียด เป็นผลให้ร้อยละของความเห็นด้วยว่า นักข่าวโทรทัศน์จะใช้สิทธิตาม พบ. น้อยกว่านักข่าว นสพ. ในกลุ่มที่เคยศึกษา เนื้อหา พบ. สูงกว่า กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พบ.

ตารางที่ 25

พฤติกรรมการเปิดรับ พบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กับ ความคิดเห็นว่านักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น

พฤติกรรมการเปิดรับ พบ.	ความคิดเห็นว่านักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น				รวม
	เห็นด้วย	ร้อยละ	ไม่เห็นด้วย	ร้อยละ	
เคยศึกษา พบ.	31	91.2	3	8.8	34
ไม่เคยศึกษา พบ.	10	83.3	2	16.7	12
				รวม	46

จากตารางจะสังเกตได้ว่ากลุ่มนักข่าวโทรทัศน์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเคยศึกษา พบ. หรือ ไม่เคยศึกษา พบ. จะมีความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น

แต่ก็มีข้อสังเกตบางประการว่านักข่าวโทรทัศน์กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. กลับเห็นด้วยมากกว่า กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พบ. ว่า นักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มนักข่าวทั้งสองกลุ่ม แม้จะมีความคิดเห็นว่า นักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น แม้กลุ่มที่เคยศึกษา พบ. อาจทราบเนื้อหาตลอดจน ข้อยกเว้นบางประการที่ทำ

ให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล แต่ก็ต้องการทำเพื่อประโยชน์ผู้ชม เป็นผลให้ร้อยละของความเห็นด้วยว่านักข่าวโทรทัศน์ควรใช้สิทธิตาม พรบ. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเพื่อเสนอข่าวได้เด่นกว่าช่องอื่น ในกลุ่มที่เคยศึกษา เนื้อหา พรบ. จึงสูงกว่า กลุ่มที่ไม่เคยศึกษา พรบ.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย